

Гончар Б.М.*

США І ООН: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН

В статті аналізується політика США відносно ООН; основна увага приділяється проблемам реформи ООН.

Ключові слова: США, ООН, миротворчість, реформи Секретаріату та Ради Безпеки ООН, політика адміністрації Б. Обами.

В статье анализируется политика США в отношении ООН: основное внимание уделяется проблемам реформы ООН.

Ключевые слова: ООН, миротворчество, реформы Секретариата и Совета Безопасности ООН, политика администрации Б.Обамы.

The article presents analysis of the USA policy toward the UN: the problems of UN reforms are the centre of attention.

Key words: USA, UN, peacekeeping, reforms of UN Secretariat and Security Council, Obama administration policy.

65 років тому США стали ідеологом і одним із творців ООН. Американські лідери розуміли, що глобальна організація, яка згуртує всі держави, посилить безпеку світу і самих Сполучених Штатів, які володіють найбільшими фінансовими, технологічними і дипломатичними ресурсами, щоб відігравати головну роль у ООН, формувати її політику і програми. Усі роки існування Організації США, володіючи правом вето в Раді Безпеки – єдиному органі ООН, що має повноваження приймати обов'язкові для виконання державами рішення, а також приймаючи активну участь у розподілі фінансових і людських ресурсів, впливали на Організацію, її розвиток, а також значною мірою і на глобальне мирорегулювання, що визначається Статутом ООН. Усе ж в умовах «холодної війни» протистояння США з СРСР – членом Ради Безпеки ООН з правом вето-обмежувало діяльність ООН у справі збереження миру і безпеки.

Відхід від «холодної війни», дезінтеграція СРСР і «табору соціалізму», трансформація структури системи міжнародних відносин із біполярної в багатополярну створили більш сприятливі умови для підвищення ефективності ООН. Але і на межі XXI сторіччя універсальна організація, заснована суверенними державами для захисту в першу чергу кордонів і безпеки країн, виявилася малоефективною перед новими викликами миру і міжнародній безпеці – тероризмом, сепаратизмом і геноцидом, поширенням зброї масового знищення, бідністю народів, які управляються диктаторами чи слабкими урядами, і як наслідок високим рівнем злочинності, яка загрожує не лише внутрішній, але й міжнародній безпеці. З надзвичайною силою стали розростатися внутрішньодержавні конфлікти і кризи, що пов'язані головним чином не з ідеологічним протистоянням, а посиленням агресивного націоналізму, міжетнічних і релігійних протиріч, що провокують поширення екстремізму і фундаменталізму. Міжнародні миротворчі місії під егідою ООН на території колишньої Югославії, в Сомалі, Руанді та інших регіонах часто-густо зазна-

* професор, завідувач кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

вали невдачі і не були достатньо ефективними; гинуло мирне населення, гинули миротворці.

В останні десятиріччя державний департамент США неодноразово висував претензії до міжнародної діяльності ООН. В першу чергу вони торкалися ефективності ООН як багатостороннього інституту з врегулювання міждержавних політичних, економічних і культурних відносин в сучасному глобалізованому світі. Саме тому в підходах Вашингтона до відносин з ООН важливе місце займають питання підвищення ефективності організації та її реформування.

Безумовно ООН необхідні і допомога, і реформування. Її нездатність справлятися з багатьма значними кризами підриває авторитет Організації. Брак політичної волі і матеріальних ресурсів веде до неефективного вирішення як поточних питань, так і екстрених ситуацій, що торкаються безпеки і розвитку. Спроби реформування діяльності ООН, зокрема, внесення змін до Статуту ООН відбувалися протягом усього періоду існування Організації. Найпомітнішими ці зміни відбувалися в 1963 р., коли кількість членів ООН нараховувала понад 100 країн. Були прийняті поправки до деяких статей Статуту, згідно з якими Рада Безпеки ООН збільшувалася з 11 до 15 членів, а кількість членів Економічної і Соціальної Ради з 18 до 27 (в 1971 їх кількість зросла до 54).

Серед проблем функціонування ООН найбільші нарікання викликають: недосконалість системи фінансування, що проявляється в хронічній фінансовій кризі ООН; неефективна робота Секретаріату ООН, який непомірно розрісся і не виправдовує фінансові витрати; оновлення Ради Безпеки у зв'язку з претензіями урядів Японії, ФРН і деяких інших держав на місці постійних членів Ради Безпеки. Зростання кількості членів ООН до 192 держав ставить на порядок денний і збільшення кількості непостійних членів Ради Безпеки.

Варто відзначити, що після завершення «холодної війни» оонівське керівництво стає на шлях коригування діяльності ООН. Одним із перших в ООН, хто заговорив про актуальність змін у її роботі був Генеральний секретар Хав'єр Перес де Куельяр (1982 - 1991), який закликав до оновлення та відродження Організації. Його наступник Б.Бутрос-Галі (1992 – 1996) розширив ті завдання, які стоять перед ООН у процесі її реформування. У зв'язку з цим серед основних проблем він виділив такі: бюджетна проблема, питання розміру внесків, структурна перебудова та адміністративні проблеми [1, с.7]. У програмному документі «Порядок денний для миру» Б. Бутрос-Галі запропонував підготувати аналіз та рекомендації відносно шляхів підвищення ефективності ООН у межах Статуту ООН та проведення превентивної дипломатії у сфері миротворчої діяльності [2].

Справжній прорив у реформуванні ООН здійснив Генеральний секретар Кофі Аннан (1996 – 2006). Він запропонував зробити Організацію менш громіздкою, ефективнішою, дієвішою та оперативнішою, а також реалістичнішою у своїх цілях та зобов'язаннях. На 52-й сесії Генеральної Асамблеї ООН у першій звітній доповіді про роботу Організації він оголосив про заплановані реорганізаційні зміни для поліпшення її роботи.

Починаючи з 1997 р. були здійснені значні зрушення у реформуванні внутрішньої структури ООН (зміни у структурі управління Секретаріатом, створено посаду заступника Генерального секретаря і власний кабінет генсека ООН, куди увійшли всі керівники управлінь і департаментів Секретаріату, а також керівники фондів і департаментів ООН тощо). К. Аннан створив Групу високого рівня із загроз, викликів та змін (Panel of High Level) на чолі з колишнім прем'єр-міністром Таїланду Анандом Пан'ярачуном. До її компетенції входить оцінювання ефективності роботи головних органів ООН – генеральної Асамблеї і Ради Безпеки, та надання порад щодо їх ефективного реформування.

Політика Сполучених Штатів Америки відносно ООН в останні два десятиріччя пройшла певну еволюцію. На початку 1990-х рр. Білий дім розумів необхідність рефор-

мування ООН, але тоді ще не було сформовано чітких цілей та засобів реформи. Колишній держсекретар США М. Олбрайт відзначала, що і президент Дж. Буш і президент Б. Клінтон розуміли, що в ООН недостатньо ресурсів, щоб вирішувати нові завданнями старими методами [3, с.202].

Але початок 1990-х рр. позначився оптимістичними настроями адміністрацій США відносно ООН, як організації, що сприяє реалізації американської зовнішньої політики. Свідченням цього, вважали у Вашингтоні, стала позиція Ради Безпеки ООН під час агресії Іраку проти Кувейту, коли об'єднані сили союзників під егідою ООН здійснили військову акцію проти порушника міжнародного миру, продемонструвавши нові можливості системи колективної безпеки, яка функціонує через механізми ООН. Американський президент Дж. Буш-старший стверджував, що ця операція в Перській затоці створила позитивний прецедент для майбутніх відповідей на міжнародні кризи, формування коаліцій, правильного використання ООН та детального культивування підтримки американських цілей усередині країни та за кордоном [4, с.501].

США погодилися з необхідністю змін у діяльності ООН, запропонованих у 1992 р. Генеральним секретарем Б. Бутросом-Галі. Зокрема було запропоновано створення єдиних збройних сил та їхній військовий штаб [2]. На Генеральній Асамблеї ООН у вересні 1992 р. президент Дж. Буш оголосив проєкт розширення ресурсів ООН. Одночасно співробітники Пентагону, Ради національної безпеки: Державного департаменту працювали над рекомендаціями щодо вдосконалення миротворчих операцій ООН. У січні 1993 р. Дж. Буша заявив, що «Об'єднані Нації отримають шанс перетворитися на центральний інструмент попередження та вирішення конфліктів, збереження миру» [5, р.7].

Невдачі миротворчих операцій ООН на території колишньої Югославії, в Сомалі, Руанді та інших регіонах викликали аж надто жорстку критику американського керівництва на адресу Організації. Якщо за чотири роки президентства Дж. Буша і за перший президентський термін Б. Клінтона Рада Безпеки санкціонувала більше миротворчих операцій, ніж за всю попередню 44 річну історію ООН (кількість військовослужбовців, які служили під егідою ООН зросла до 78 тис.), то з другої половини 1990-х рр. було переглянуто практику створення миротворчих місій ООН і, таким чином, було скорочено кількість миротворців з 78 до 15 тис. чол., а внесок США у миротворчу діяльність ООН зменшилася з 1 млрд. дол. у 1995 р. до 231 млн. у 1999 р. [6].

В умовах переважання республіканців у Сенаті США в останні роки президентства Б. Клінтона і в період президентства Дж. Буша-мол. відносини між ООН і США, головним фінансовим донором Організації, значно погіршилися. Протиріччя посилювалися в зв'язку з тим, що американський Конгрес протягом кількох років відмовлявся схвалювати внески в бюджет ООН. На 31 грудня 1995 р. борг американської сторони становив 1,2 млрд. дол. Незважаючи на річну виплату 709 млн. дол. в 1998 р. Сполучені Штати залишалися найбільшим боржником ООН. Перед американською дипломатією в ООН постала проблема втрати голосу в Генеральній Асамблеї на її черговому засіданні в січні 1999 р. Сполученим Штатам вдалось уникнути можливої втрати голосу в Генеральній Асамблеї у зв'язку з тим, що ООН взяла непередбачуваний кредит у США на миротворчі операції в розмірі 42,5 млн. дол. і досить значній американській виплаті боргу в розмірі 360,5 млн. дол., що суттєво допомогло скоротити суму боргу. Неабияку напруженість у відносинах США і ООН викликали несанкціоновані Радою Безпеки односторонні військові акції адміністрації Клінтона в Косово, а адміністрації Буша-мол. в Іраку. Вашингтон звинуватив ООН в тому, що вона самоусунулася від вирішення косовської та іракської проблем.

Слід відзначити, що антитерористична діяльність США, після терористичних актів на американській території 11 вересня 2001р., отримала схвалення з боку Організації Об'єднаних Націй. ООН засудила злочинців, закликала держави боротися з актами тероризму

та позбавити злочинців джерел фінансування. Фактично ООН санкціонувала війну США та їх союзників проти терористичної організації аль-Каїда, яка підтримується режимом Талібан у Афганістані. Але через десятиріччя підготовка США до війни проти режиму Саддама Хусейна в Іраку не знайшла підтримки в ООН. США були готові до односторонніх дій проти Іраку. Президент Дж. Буш-мол., виступаючи на Генеральній Асамблеї у вересні 2002 р., заявив, що резолюції Ради безпеки щодо Іраку потрібно «посилити», щоб досягти «справедливого миру і безпеки», або ж застосування сили «буде неминучим» і «режим буде позбавлений влади» [7]. Проект резолюції відносно здійснення військової акції в Іраку, поданий 7 березня 2003 р. в Раду Безпеки, не був підтриманий більшістю її членів. 19 березня коаліція на чолі з США розпочала військову акцію без санкції ООН. У зв'язку з цим адміністрація Буша неодноразово підкреслювала неефективність ООН у підтримці міжнародної безпеки, посиляючись на те, що вона утруднює здійснення військових операцій і збільшує їх вартість через витрати на координацію дій. У вищих ешелонах американської влади почали розгортатися дискусії про необхідність існування Організації Об'єднаних Націй.

Сполучені Штати так і не приєдналися до глобальної ініціативи по боротьбі зі змінами клімату – Кіотському протоколу, а в 2002 р. офіційно відкликали підпис президента Б. Клінтона під статутним документом Міжнародного карного суду – міжнародного органу для боротьби з кричущими порушеннями міжнародних правил і прав людини.

Сполучені Штати, наполягаючи на реформуванні ООН, постійно ставлять питання про зниження американських щорічних внесків до її бюджету та у фінансування миротворчих операцій. В 2002 р. Генеральна Асамблея погодилася частково задовольнити вимоги американців: частка США в бюджеті ООН поступово буде знижуватися з 25% до 22%, а рівень участі у фінансуванні миротворчих операцій з 31% до 28%.

Після подій 11 вересня 2001 р., коли США розпочали глобальну боротьбу з міжнародним тероризмом, американська дипломатія активізувала свою діяльність для налагодження відносин з ООН. Конгрес США погодився на виплату частини американського боргу ООН в розмірі 582 млн. дол. Протягом 2002 – 2005 рр. США фактично розраховували за всіма фінансовими статтями. Протягом 2003 – 2004 рр. США виплатили заборгованості за всіма фінансовими статтями ООН, хоч у подальшому борги США перед ООН зростають.

Сполучені Штати, незважаючи на певну напруженість у відносинах з ООН, надзвичайно уважно підійшли до плану реформування Організації, запропонованого Кофі Аннаном 21 березня 2005 р. на розгляд 59-ї Генеральної Асамблеї. Генеральний секретар наголосив на потребі продовження реформ в ООН, а особливо на покращенні діяльності Генеральної Асамблеї, Ради Безпеки, Економічної і соціальної Ради та секретаріату ООН, зокрема було запропоновано 2 варіанти реформування Ради Безпеки. Палата представників Конгресу США, щоб активізувати діяльність ООН на шляху реформування, в червні 2005 р. прийняла рішення про скорочення на 50% американського внеску до регулярного бюджету ООН, якщо керівництво Організації не виконає приблизно 40 вимог американців відносно реформування ООН. Коментуючи це рішення К. Аннан заявив, що скорочення внесків США до бюджету ООН не є ефективним шляхом здійснення реформ. Генеральний секретар підкреслив, що лідерство США у проведенні реформ є дуже важливим, але, на його думку, вибраний Конгресом шлях досягнення цієї мети не є продуктивним. Виконавча влада США також поставилася негативно до ініціативи законодавців.

У вересні 2005 р. у штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку відбувся всесвітній саміт голів держав і урядів 151 держави. Саміт був направлений на зміцнення глобальної системи безпеки, сприяння розвитку і забезпеченню прав людини в усьому світі. В підсумковому документі були закладені передумови реформи Ради Безпеки ООН. «Ми виступаємо на

підтримку найскорішого проведення реформи Ради безпеки в якості невід'ємного елементу наших спільних зусиль по реформуванню ООН, з тим щоб зробити його більш представницьким, дієвим і більш транспарентним», - говориться в документі [8].

На саміті було прийняте рішення про створення Ради з прав людини. У той же час, під час саміту держави не змогли досягти згоди з питань ядерного роззброєння і нерозповсюдження.

Під час проведення 60-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН 17 вересня 2005 р. держсекретар США Кондоліза Райс запропонувала такі конкретні реформи: «Ми повинні трансформувати ООН у відповідності до викликів нашого часу... Ми хочемо, щоб Рада Безпеки відображала такий світ, яким він є у 2005 році, а не такий, яким він був ц 1945 році. Ми підтримуємо кандидатуру Японії на посаду постійного члена Ради безпеки. Ми віримо, що країни, що розвиваються також заслуговують на представництво в Раді. Усе це повинно зробити Раду Безпеки більш ефективною, а вона повинна бути саме такою» [9].

Незважаючи на те, що в рік 60-річчя ООН США висунули цілу низку своїх вимог щодо реформ ООН, на позапленарному засіданні Генеральної Асамблеї 4 жовтня 2005 р., вони були обмежені двома пріоритетними завданнями: створення Ради з прав людини і продовження реалізації управлінської реформи Секретаріату, а також складання майбутнього бюджету ООН з врахуванням коштів на Комісію з миробудівництва. В грудні 2005 р. була створена Комісія з миробудівництва, березні 2006 р. Генеральний секретар ООН опублікував доповідь, яка розглядала реформи управління, на яких наполягав Вашингтон, тоді ж відбулося перше засідання Фонду демократії ООН, були обрані перші члени Ради з прав людини, яка замінила Комісію з прав людини, що втратила довір'я міжнародного співтовариства.

Протягом 2006 року в ООН було підготовлено чотири «епохальні доповіді», які містили «сміливі ідеї про реформу системи управління Секретаріатом протягом наступних трьох - п'яти років» [10]. У цих доповідях рекомендується низка вдосконалень, які зачіпають як структури управління, так і структури керівництва, які існували протягом ряду років. Багато із цих рекомендацій – у тому числі рекомендації про створення впливового незалежного консультативного комітету з питань ревізії та відносно підвищення оперативної незалежності Управління служби внутрішнього нагляду, «мають далекосяжний характер».

Ще в 1994 р. була створена спеціальна Робоча група відкритого складу з питання про справедливе представництво в Раді Безпеки ООН і розширення його членського складу та інші питання, пов'язані з Радою Безпеки. Робоча група надавала свої доповіді Генеральній Асамблеї з 48-ї по 65 сесію. Незважаючи на певний прогрес в узгодженні позицій членів ООН щодо реформування Ради Безпеки, позитивного рішення так і не було досягнуто.

Сполучені Штати визнають, що реформа Ради Безпеки є важливим елементом довготривалого процесу підвищення ефективної діяльності Організації, проте зважаючи на існування різних поглядів держав-учасниць ООН на цю проблему, процес її здійснення з кожним роком затягується. Розуміючи, що процес реформування Ради Безпеки є надто відповідальним, США намагаються зберегти фундаментальні основи ООН і, разом з тим, забезпечити її адаптацію до умов глобалізованого світу. Реформа Ради безпеки не повинна підірвати позиції США, як найвпливовішої держави в ООН. Тому це питання постійно «тоне» в широких політичних дискусіях як у апараті ООН, так і в міждержавних відносинах. Наполягання США на реформі управління ООН передбачали не стільки зміни у середині Організації, наприклад, надання більше повноважень Генеральній Асамблеї чи Генеральному Секретарю, скільки реформування своїх відносин з ООН; Вашингтон розраховував на більше сприяння і підтримку усієї системи ООН своїх зовнішньополітичних прагнень. Керівництво Білого дому сподівається, що ООН стане ефективним

інструментом у вирішенні глобальних проблем, таких як тероризм, дотримання прав людини, встановленню демократії та сприяння розвитку.

Адміністрація Дж. Буша-мол., зосередившись на найшвидшому реформуванні управління ООН і створенні Фонду демократії, залишалася неконструктивною з інших питань: наполягла на тому, щоб Комісія з миротворчості, яка підвітна Раді безпеки, відігравала лише консультативну роль, відмовилась брати участі у створенні та роботі Ради з прав людини, зберегла велику заборгованість у внесок до бюджету ООН, яка досягла 1 млрд. дол. До того ж свавільні та односторонні дії США на міжнародній арені суперечать сучасній тенденції колективного прийняття рішень, адже саме вони стають найефективнішими в боротьбі з сучасними загрозами – тероризмом, кліматичними змінами, фінансовими кризами тощо. Така позиція Вашингтона не могла сприяти здатності ООН ефективно реагувати на сучасні виклики і загрози, що викликало критичні зауваження як усередині Сполучених Штатів, так і в міжнародних колах.

Проблема відносин США з ООН знайшла своє відображення в зовнішньополітичній програмі нового американського президента Барака Обами, обраного в листопаді 2008 р. Лейтмотивом цієї програми стала теза про необхідність поновлення позитивного іміджу Америки – «поновлення американського лідерства». Напередодні президентських виборів Б. Обама у статті, надрукованій у журналі «Foreign Affairs», підкреслював: «... Організація Об'єднаних Націй вимагає далекосяжних реформ. Практика управління Секретаріату ООН залишається слабкою. Миротворчі операції надто тривалі. Нова Рада з прав людини прийняла вісім резолюцій, які засуджують Ізраїль, але жодної резолюції, яка б засуджувала геноцид у Дарфурі чи порушення прав людини в Зімбабве. Жодна з цих проблем не буде розв'язана до тих пір поки Америка знову не відкриє себе для організації та її місії» [11].

Після обрання Б. Обами президентом група політичних діячів, серед яких були З. Бжезинський, Дж. Най, М. Олбрайт, Б. Скоукрофт, звернулися до новообраного президента з рекомендаціями щодо відносин США з ООН [12]. Закликаючи американського лідера проявити прихильність до міжнародного співробітництва під егідою ООН, вони рекомендували: активізувати діяльність США щодо нерозповсюдження ядерної зброї, в боротьбі з міжнародним тероризмом і бюрократією в ООН, брати участь у роботі Ради з прав людини (до цього Вашингтон ухилявся), посилити вплив на формування порядку денного і методи діяльності ООН.

Адміністрація Барака Обами, розуміючи, що світове лідерство США в збереженні міжнародної стабільності можливе лише за умови підтримки міжнародних інститутів, яким є ООН, відразу заявила про свій намір брати участь у створенні численних механізмів для вирішення міжнародних проблем, у самітах «двадцятки» в боротьбі з світовою кризою, на переговорах у Копенгагені по створенню нового договору, що прийде в 2012 р. на зміну Кіотському протоколу про зміну клімату, в консультаціях щодо реформування Ради Безпеки ООН. Визнаючи, що ООН є недосконалою структурою, члени адміністрації Б. Обами, однак, неодноразово у своїх виступах називали її незамінним міжнародним інститутом. Так, Хіларі Клінтон при затвердженні її держсекретарем у Сенаті США підкреслила: «Ми повинні використовувати Організацію Об'єднаних Націй та інші міжнародні інститути кожен раз, коли необхідно і можливо. І демократичні, і республіканські президенти за десятиріччя зрозуміли, що ці інститути, коли вони працюють, посилюють наш вплив» [13].

Американські політичні діячі відзначають, що на адміністрацію Б. Обами поклалися і покладаються великі надії щодо вирішення проблем ООН. Перші кроки президента Обами у відносинах з ООН дали привід для певного оптимізму. Один із перших зовнішньополітичних візитів голова Білого дому наніс у штаб-квартиру ООН у Нью-Йорку, де

пообіцяв відновити конструктивні відносини з Організацією і виплатити борги, що накопичилися. У відповідь Генеральний секретар Пан Гі Мун висловив бажання тісно співпрацювати з новою адміністрацією США, щоб використати багатосторонні дії та діалоги при вирішенні глобальних проблем, таких як фінансова і продовольча криза та змін у кліматі.

Президент Обама у квітні 2009 р. організував у Вашингтоні саміт лідерів 16 країн, присвячений змінам клімату, що став одним із етапів підготовки грудневого саміту в Копенгагені для підготовки договору, який мав прийти на зміну Кіотському протоколу. Виступаючи у вересні 2010 року на Генеральній Асамблеї президент Барак Обама відзначив, що США, «допомогли підготувати договір у Копенгагені, що в перший раз зобов'язує великі економіки зменшити їх викиди (CO₂). Це дійсно перший крок.» [14].

Вашингтон визнав тісну взаємозалежність між економічним благополуччям народів і міжнародною безпекою. США пообіцяли «посилити загальну безпеку шляхом інвестування в розвиток людства» [15]. Так, держдепартамент США відновив перерване адміністрацією Дж. Буша-мол. фінансування проєктів ООН в області народонаселення, для ліквідації бідності, охорони здоров'я жінок і дітей в 154 країнах світу. Сполучені Штати увійшло до Ради з прав людини ООН. В останні роки понад 100 тисяч миротворців ООН розміщено в різних регіонах світу. Частина із них направлена із Сполучених Штатів Америки.

Реформа ООН – процес досить складний, тому очікувати швидких змін, особливо в умовах світової економічної кризи, не приходиться. В 65-річницю ООН, як відзначають американські політологи, «зростає відчуття того, що в Генеральній асамблеї і усередині Секретаріату ООН дійсно є криза доречності (необхідності) світового представництва і організації» [14]. Зокрема, підкреслюється, що ООН не завжди була «на висоті» у вирішенні таких гострих міжнародних проблем, як економічна криза, проблема біженців із «гарячих точок», контролю над змінами клімату, невдача сильно розрекламованої «Програми розвитку тисячоліття».

Американські аналітики продовжують висувати претензії до міжнародної діяльності ООН. Так, провідний експерт із вашингтонської Ради з міжнародних відносин С.М. Патрік у вересні 2010 року стверджував: «Коли ви думаєте про великі глобальні проблеми які хвилюють нас в останні кілька років, ми знаходимо, що ООН не завжди була центром глобальної відповіді на них. Взяти, наприклад, фінансову кризу і глобальну економічну кризу. Організація Об'єднаних Націй була помірковано маргінальним гравцем у порівнянні з діями Групи 20 і міжнародними фінансовими інститутами: Світовим Банком і МВФ» [15]. Навіть угоди досягнуті на великому саміті ООН, присвяченому глобальним змінам клімату, (Копенгаген, грудень 2009 р.) С. Патрік критикує за те, що вони не є всеохоплюючими, а насправді – «угодою між Сполученими Штатами і невеликою групою важливих країн, що розвиваються». Такий розвиток подій, на думку аналітика, свідчить про кризу в ООН. Відзначаючи, що дискусії відносно реформ Ради Безпеки за останні два роки «перейшли в переговори», С. Патрік приходять до висновку, що усе ще «не існує консенсусу на шляху вперед». Перешкодою для цього є позиція США. Позиція адміністрації Б. Обами, продовжує дослідник, «тільки трохи відрізняється від попередньої адміністрації, яка також була цілком обережною до проблеми реформи Ради Безпеки» [15].

У той же час Патрік, як і інші політологи відзначають «величезну роботу» Організації Об'єднаних Націй в реалізації Світової продовольчої програми, Програми розвитку, в діяльності Верховного комісара у справах біженців, у функціонуванні Місії допомоги ООН в Афганістані тощо.

Незважаючи на амбівалентність підходів США до реформування ООН, американські адміністрації погоджуються, що в сучасних умовах ООН та її спеціалізовані організації,

які мають справу з проблемами біженців, допомогою в глобальному розвитку, залишаються абсолютно необхідними. Незважаючи на певні труднощі, миротворчі і мирні операції ООН залишаються надзвичайно корисними для Сполучених Штатів та інших держав-членів ООН, тому що вони можуть мати справу з проблемами міжнародної безпеки, які часто мають моральний імператив, але не є на верху ієрархії національних інтересів безпеки США. Не лише реформування структури ООН, але й посилення лідируючої ролі США в миротворчих операціях ООН, повне виконання фінансових зобов'язань США перед ООН зміцнять цю єдину універсальну Організацію у спільному вирішенні сучасних міжнародних проблем.

Література

1. Бутрос-Гали Б. Радикальные преобразования в мировой системе после окончания холодной войны, естественно, находят отражение в деятельности ООН // *Международная жизнь*. – 1996. - № 5
2. Повестка дня для мира. 52 сессия. Доклад генерального секретаря о работе Организации // http://www.un.org/russian/site_index/aganda_forpeace.pdf
3. Олбрайт М. Госпожа госсекретарь. Мемуары Мадлен Олбрайт. – М., 2004
4. Буш Дж., Скоукрофт Б. Мир стал другим. – Пер. с англ. – М., 2004
5. National Security strategy of United States. The White Hous. Washington. – Jan. 1993
6. US Reduces Areas. 26.10.2001. // <http://www.cunr.org/new.html>
7. President George W. Bush's remarks to the United Nations General Assembly. 12 вересня 2002 // <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/bushiraqun.html>
8. В Нью-Йорке завершился саммит глав государств и правительств. 16.09.2005 // www.un.org/russian/news/fullstory
9. Address of Secretary of state Condoliizza Rice at the 60-th United Nations general Assembly. September 17, 2005 // <http://www.un.org/webcast/ga/60/statements/usa050917eng.pdf>
10. Реформа в Организации Объединенных Наций. Подборка докладов и материалов // <http://www.un.org/russian/reform>
11. Barack Obama Renewing American Leadership // <http://www.foreignaffairs.org/20070701faessay86401/barack-obama>
12. We agree: Renew the US-UN Relationship. An opportunity and Priority for the New Administration // *The New York Times*, 19.11.2008
13. Nomination Hearing to be Secretary of State. Hillary Podham Clinton // <http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/01/115/96.htm>
14. Crisis of Relevance at the UN // http://www.cfr.org/publication/22968/crisis_ob_zelevance_at_the-un.html
15. Crisis of Relevance at the UN // <http://www.cfr.org/publication/22968/crisisofrelevanceattheun.html>